

Prožívání Krista před Golgotou a dnes

Poznání Trojice

Mystérium na Golgotě ve vývoji Země • Někdejší pojem nemoci a hříchu • Princip Otce před Golgotou • Poznání Krista před Golgotou • Kristus jako velký léčitel • Dnešní mrtvé myšlenky - předpoklad svobody • Oživení Duchem svátým

Lidstvo musí opět dospět k tomu, aby všemi silami žijícími v lidské duši pochopilo mystérium na Golgotě, aby ho pochopilo nejen tak, jak je to možné na základě dnešní civilizace, nýbrž tak, aby s mystériem na Golgotě mohla být spojena celá lidská bytost. To však bude možné teprve tehdy, až se lidstvo k tomuto mystériu dokáže opět přiblížit z hlediska spirituálního poznání. Žádné intelektuální poznání ve skutečnosti není schopné ve světě prosadit křesťanství s jeho úplným impulzem, neboť každé intelektuální poznání se chápe pouze lidského myšlení. A máme-li poznání, které promlouvá pouze k myšlení, musíme zdroj svých volných impulzů (a to jsou v rámci pravého křesťanství ty nejdůležitější impulzy) hledat ve svých instinktech; nemůžeme je vnímat ve světě, v němž se skutečně nacházejí, ve spirituálním světě. V současné době to nebude možné jinak, než obrátit pozornost opět k oné velké otázce lidstva: Nakolik je mystérium na Golgotě smyslem celého pozemského vývoje? Skutečnost, kterou tím chci vyslovit, bych nejraději uvedl v podobě obrazu, byť možná poněkud paradoxního. Kdyby na Zemi přišla bytost z nějaké jiné planety, patrně by pro ni, protože by to nemohl být člověk v pozemském smyslu, bylo všechno na Zemi velice nesrozumitelné; jsem však hluboce přesvědčen (a toto přesvědčení čerpám z poznání evoluce Země), že taková bytost, i kdyby přicházela z Marsu nebo Jupiteru, by

byla hluboce uchváčena obrazem Leonarda da Vinci Poslední večeře Páně. Neboť taková bytost by v tomto obraze našla něco, co by jí řeklo: Se Zemí a jejím vývojem je spojen hluboký smysl. - A na základě tohoto smyslu, jenž zahrnuje mystérium na Golgotě, by bytost z úplně jiného světa mohla porozumět Zemi s jejími ostatními jevy.

My současní lidé vůbec nevíme, jak velmi jsme pokročili v intelektuální abstrakci. Proto se již nedovedeme vžít do duší lidí, kteří žili nějaký čas před mystériem na Golgotě. Tyto lidské duše byly úplně jiné než duše dnešních lidí. Dějiny lidstva si představujeme až příliš podobné dějům, které se odehrávají dnes. Lidské duše však prošly významným vývojem a v dobách před mystériem na Golgotě byly takové, že všichni lidé, dokonce i ti, kteří ve své duši nesli jen jednoduché vzdělání, sami v sobě spatřovali něco, co můžeme nazvat vzpomínkou na dobu, kterou lidská duše prožívá, dříve než sestoupí do pozemského těla. Jako si dnes v běžném životě vzpomínáme na to, co jsme prožili zhruba od svého třetího, čtvrtého, pátého roku, nesla si tehdejší lidská duše vzpomínku na svůj před- zrodny život v duchovně-duševním světě.

Člověk byl v jistém smyslu sám pro sebe v duševním ohledu průzračný, věděl, že je duše a že byl duše, dříve než sestoupil na Zemi. A zejména ve starších dobách také znal určité jednotlivosti svého duchovně-duševního života před svým sestoupením na Zemi. Ve vesmírných obrazech prožíval sám sebe. Vzhlédl ke hvězdám a neviděl je pouze v abstraktní konfiguraci, jak dnes vidíme hvězdy my, viděl je ve snových imaginacích. Viděl celý svět prostoupený snovými imaginacemi a mohl si říci: Toto je poslední odlesk duchovního světa, z něhož jsem sestoupil, a tím, že jsem jako duše sestoupil z tohoto duchovního světa, vstoupil jsem do lidského těla. - A tento člověk dřívějších dob se nikdy nespojil se svým lidským tělem tak intenzivně, aby neměl prožitek své duše.

*lidské duše
před
Golgotou*

*vzpomínka
na před-
zrodny
život*

Co prožíval tento člověk dřívějších dob? Prožíval to, že si mohl říci: Dříve než jsem sestoupil na Zemi, byl jsem ve světě, v němž Slunce není pouze nebeské těleso šířící světlo, nýbrž shromaždiště vyšších duchovních hierarchií. Nežil jsem ve fyzickém, nýbrž v duchovním prostoru, ve světě, v němž Slunce nešíří pouze světlo, ale kde vysílá zářící moudrost. Žil jsem ve světě, v němž jsou hvězdy bytostmi, uplatňujícími svou vůli. Z tohoto světa jsem sestoupil. - A k tomuto pocitu se v člověku dřívějších dob pojily dva prožitky: prožitek přírody a prožitek hříchu.

Moderní člověk už tento prožitek hříchu nemá, protože hřích pro něj žije jen ve světě abstraktního bytí, protože hřích je pro něj jen něčím přeneseným, něčím, co jako morální záležitost nespojuje s přírodními nutnostmi. Pro dřívějšího člověka tyto dva proudy ve světovém bytí neexistovaly: přírodní nutnost na jedné straně a morální nutnost na straně druhé. Veškerá morální nutnost pro něj byla také přírodní nutností; a veškerá přírodní nutnost byla také nutností morální. Tak si člověk mohl říci: Musel jsem sestoupit z božsky-duchovního světa. Jakmile jsem však vstoupil do lidského těla, oproti světu, z něhož jsem sestoupil, jsem vlastně onemocněl. - A pojmy nemoci a hříchu se dřívějšímu člověku spojovaly.

Člověk se tady na Zemi cítil tak, že v sobě musel nalézat zdroje pro překonání nemoci. Tyto dřívější duše si proto čím dál víc uvědomovaly: Jako výchovu potřebujeme něco, co je léčbou. Výchova je léčba, je to terapie. A krátce před mystériem na Golgotě se objevily takové postavy, jako jsou terapeuti, jako jsou léčitelé. Také v Řecku byl veškerý duchovní život spojován s léčením lidí, protože Řekové cítili: Na počátku pozemského vývoje byl Člověk zdravější a pozvolna se vyvíjel tak, že se víc a víc vzdaloval od božsky duchovní podstaty. To byl pojem nemoci. Tento pojem byl takový (a na to se již zapomnělo), že se šířil ve světě, do něhož se pak historicky začlenilo

mystérium na Golgotě. V oněch dřívějších dobách člověk totiž vnímal všechno duchovní skrze svůj pohled na minulost a říkal si: Chci-li vidět něco duchovního, musím pohlížet před své narození, musím se ohlédnout do minulosti - tam se nachází duch. Z tohoto ducha jsem se zrodil a tohoto ducha musím znovu nalézt, neboť jsem se od něj vzdálil.

Člověk minulosti tak vnímal ducha, jemuž se vzdálil, jako ducha Otce. V mystériích byl nejvyšším zasvěcencem ten, kdo sám v sobě, ve svém srdci, ve své duši, rozvinul síly, jimiž mohl navenek jako člověk představovat Otce. A když mysterijní žáci prošli branou mystérií, vstoupili do zařízení, která byla současně zařízeními uměleckými, poznávacími i kultickými; a když pak stanuli před nejvyšším zasvěcencem, v tomto nejvyšším zasvěcenci spatřili představitele Boha Otce. „Otcové“ byli vyššími zasvěcenci než „Sluneční hrdinové“. Před mystériem na Golgotě vládl princip Otce.

*princip
Otce*

A lidstvo cítilo, že se víc a víc vzdaluje Otci, o němž lze říci: „Ex deo nascimur“, a že musí být uzdraveno. V poznávajícím člověku lidstvo očekávalo léčitele, spasitele. Pro nás již Kristus jakožto Spasitel není živ; ale budeme-li ho opět pocítovat jako lékaře světa, jako velkého Spasitele, teprve potom ho budeme moci opět správně začlenit do světa.¹

To byl základní pocit, který měly někdejší duše před mystériem na Golgotě, co se týče jejich souvislosti s nadsmyslovým světem Otce. A co cítili Řekové, co žilo v onom pozoruhodném výroku „Raději žebrákem na zemi než králem v říši stínů“, to má říci, že lidstvo se naučilo hluboce cítit, jak velmi se v celé své podstatě vzdálilo nadsmyslovému světu. V člověku však zároveň žila hluboká touha po tomto nadsmyslovém světě.

*„raději
žebrákem“*

---

¹ R. Steiner: *Pastorální medicína*, GA 318, Fabula 2014 (Pozn. vyd.)

Lazarova nemoc Lidstvo by však nikdy nemohlo dospět k úplnému sebevědomí vlastního Já, k vědomí vnitřní svobody, kdyby se takto vyvíjelo dál s pouhým vědomím Boha Otce. Neboť aby dospělo k této vnitřní svobodě, muselo se v lidské bytosti prosadit to, co bylo oproti dřívějším stavům považováno za nemoc. V jistém smyslu celé lidstvo cítilo Lazarovu nemoc. Byla to však nemoc, která nevede ke smrti, nýbrž k osvobození a k novému poznání toho věčného v člověku.

Můžeme říci, že lidé stále více zapomínali na svou duchovní minulost před narozením a jejich pohled se čím dál více zaměřoval na fyzické okolí. Když dřívější duše tímto tělem pohlížela do fyzického okolí, všude ve hvězdách viděla obrazy duchovních skutečností, které opustila, když při narození vstoupila na Zemi. Ve světle Slunce viděla zářící moudrost, v níž žila jako ve své životní atmosféře, a ve Slunci samotném viděla sbor vyšších hierarchií, jimiž byla vyslána dolů na Zemi. Lidstvo to ale zapomnělo.

ochabování vědomí Boha Otce A to lidé cítili, když přišlo 8., 7. a následující století před mystériem na Golgotě. Jestliže o tom vnější dějepis nic nevypravuje, pak je to prostě nedostatek tohoto vnějšího dějpisu. Kdo dějiny dovede sledovat spirituálně, tomu se jeví tak, že na počátku lidského vývoje zde bylo mocné vědomí Boha Otce a že toto vědomí pozvolna ochabovalo, aby člověk kolem sebe viděl již jen bezduchou přírodu.

kde je duch? Mnohé tenkrát nebylo vyslovováno, mnohé žilo v podvědomých hlubinách lidských duší. Co však v podvědomých sférách lidské duše působilo nejvíce, byla jedna otázka, kterou lidé nepojímali slovy, pouze ji cítili ve svých srdcích: Kolem nás je příroda; kde je duch, jehož jsme dětmi? Kde spatříme ducha, jehož jsme dětmi? - V nejlepších duších 4., 3., 2., 1. století žila nevědomě tato otázka, aniž by byla formulována.

Byla to doba tázání, doba, kdy lidstvo cítilo, že se vzdaluje Bohu Otci, kdy v hloubi duší vědělo: Musí tomu tak být - *Ex deo nascimur* - ale víme to ještě, můžeme to vědět?

Pohlédneme-li ještě hlouběji do duší lidí, kteří žili v epoše blížícího se mystéria na Golgotě, ukáže se nám následující věc. Byly tu jednodušší, prostší duše, které hluboko ve svém podvědomí mohly cítit, že jsou již odděleny od svého spojení s Otcem. Byly totiž potomky oněch pralidí, kteří naprosto nebyli tak zvířecí, jak si to dnes přírodovědecky představujeme, ale kteří ve své zvířecí podobě nesli duši, díky níž v dávném snovém jasnozření věděli: Sestoupili jsme z božsky-duchovního světa a vzali jsme na sebe lidské tělo. Do pozemského světa nás přivedl Bůh Otec. Z něj jsme zrození.

*vědomí
pralidí*

Nejstarší lidské duše však věděly, že v duchovních světech, z nichž sestoupily, zanechaly něco, čemu dnes říkáme, respektive čemu se později vůbec říkalo „Kristus“. První křesťanští spisovatelé proto také říkali, že ty nejstarší duše byly křesťanské; tyto duše se skutečně dovedly modlit i ke Kristu. V duchovních světech, v nichž byly, dříve než sestoupily na Zemi, byl Kristus ústředním bodem jejich nazírání; Kristus zde byl ústřední bytostí, k níž obracely svůj duševní zrak. A na toto společné bytí s Kristem v předpozemském životě si lidé na Zemi vzpomínali.

*vzpomínka
na Krista*

Potom byly jiné kraje (a Platon o nich například mluví zcela zvláštním způsobem), kde byli žáci zasvěcováni v mystériích, v nichž bylo probouzeno zření nadsmyslových světů, v nichž byly z lidské bytosti uvolňovány síly, jejichž pomocí lze pohlížet do duchovních světů. Tito žáci zasvěcenců poznávali Krista vskutku nejen na základě temné vzpomínky - Krista, s nímž žili všichni lidé, dříve než sestoupili na Zemi, a který byl již v lidských duších tady na Zemi jakoby napůl zapomenutou představou - Krista opět poznávali v jeho plné podobě. Poznávali ho však jako bytost, která v nadpozemských světech jaksi ztratila svůj úkol.

*poznání
Krista v
mystériích*

V mystériích 2. a 1. století před mystériem na Golgotě totiž lidé zcela zvláštním způsobem pohlíželi k oné bytosti nadsmyslových světů, která byla později nazvána bytostí Krista. Pohlíželi na ni tak, že si říkali: Pohlížíme na tuto bytost

v nadpozemských světech, její aktivita však víc a víc ubývá.

- Byla to bytost, která do duší vložila vzpomínku na předzrod-
né doby, jež pak v pozemském životě ožila. Tato bytost byla v
nadsmyslových světech velkým učitelem toho, co si duše
uchovávala ještě jako vzpomínku, poté co sestoupila na Zemi.
Jako bytost, která přišla o svou aktivitu, protože lidé zvolna pře-
stávali mít tyto vzpomínky, protože se jim jich už nedostávalo
- tak zasvěcencům připadala bytost, která byla později nazvána
bytostí Krista.

A tak tito zasvěcenci žili dál a při tom se v nich čím dál víc
vynořovalo vědomí: Tato bytost, na niž si pralidstvo v pozem-
ském životě vzpomínalo, tato bytost, kterou nyní vidíme se stále
nepatrnější aktivitou v duchovních světech, si vyhledá novou
životní sféru. Sestoupí na Zemi, aby v lidech opět probudila
nadsmyslovou duchovnost.

tří mágové A o bytosti, která byla později označována jako Kristus, začali
mluvit jako o tom, kdo v budoucnosti sestoupí na Zemi a přijme
lidské tělo tak, jak ho pak tato bytost přijala v Ježíši
Nazaretském. A takto mluvit o budoucím Kristu bylo jedním z
hlavních obsahů toho, jak se o něm mluvilo v posledních staletích
před mystériem na Golgotě. V obrazné velkoleposti tří mágů,
respektive tří králů z Východu, vidíme reprezentanty takových
zasvěcenců, kteří se ve svých iniciačních školách učili: Kristus
přijde, až se naplní čas, a znamení na nebi zvěstují jeho příchod.
Potom ho musíme hledat v jeho skrytém místě.

- A v evangeliích všude jako hlubší tajemství, jako hlubší my-
stérium zaznívá to, co se odhaluje v evoluci lidstva, pohlížíme -li
na ni opět spirituálním pohledem.

Prostí lidé tak jako ztracení pohlíželi na nadsmyslový svět. Ve svém
podvědomí si říkali: Zapomněli jsme na Krista. - A kolem sebe viděli přírodu. V
jejich srdci vyvstávala otázka, kterou jsem předtím naznačil: Jak zase najdeme
nadsmyslový svět? - A zasvěcenci v mystériích věděli: Tato bytost, která byla
později nazývána Kristem, přijde, vezme na sebe lidskou po-

dobu, a to, co duše dříve prožívaly ve svém předpozemském životě, budou prožívat v nazírání mystéria na Golgotě.

Nikoli intelektuálním způsobem, nýbrž tou nejnesmírnější skutečností, která se na Zemi kdy stala, byla dána odpověď na otázku: Jak opět najdeme cestu k nadsmyslovému světu?

- A lidé, kteří si tenkrát vyvinuli cit pro to, co se stalo, se učili od těch, kdo věděli, že v člověku Ježíši žil skutečný Bůh, který sestoupil, Bůh, na něhož lidstvo zapomnělo, protože síly těla se vyvíjely směrem ke svobodě. Objevil se v nové podobě, takže ho bylo možné zřít, vidět, a dějepis pak o něm mohl mluvit jako o pozemské bytosti. Bůh, kterého lidé znali jen za prahem duchovního světa, sestoupil, putoval Palestinou a vyléčil Zemi tím, že sám vstoupil do lidského těla. Proto bylo velkou otázkou těch, kteří byli v tehdejší smyslu vzdělanými lidmi:

Jakou cestou se Kristus ubíral, aby přistoupil k Ježíši?

Otázka týkající se Krista byla v prvních dobách křesťanství čistě spirituální. Lidé nebádali o Ježíši, ale o Kristu, o tom, jak sestoupil. Pohlíželi k nadsmyslovým světům, viděli Kristovo sestoupení na Zemi a ptali se: Jak se tato nadpozemská bytost stala pozemskou? - Oni prostí lidé, kteří Ježíše Krista obklopovali jako jeho učedníci, proto měli možnost rozmlouvat s ním jako s duchem i po smrti. To nejdůležitější, co mohl po smrti říci, se dochovalo jen v několika fragmentech. Avšak spirituální věda, spirituální poznání může vyzvědět, co Kristus po smrti pravil svým nejbližším, když se jim zjevil ve své duchovní podobě.

Tehdy k nim promlouval jako velký léčitel, jako terapeut, který je zároveň utěšitelem, který zná ono tajemství, že lidé kdysi měli vzpomínku na něj samotného, protože ve svém předpozemském bytí spolu s ním pobývali v nadsmyslových světech. A nyní jim mohl říci: Dříve jsem vám dával schopnost vzpomenout si na své nadsmyslové, předpozemské bytí. Při- jmete-li mě nyní do svých duší, do svých srdcí, dám vám sílu projít branou smrti s vědomím nesmrtelnosti. A nebudete poznávat již jen Otce - Ex deo nascimur, budete cítit Syna jako

toho, s nímž můžete zemřít, a přesto zůstanete živi - In Chris- to morimur.

To samozřejmě nebylo zahaleno do slov, která nyní vyslovuji, ale co do smyslu to bylo to, co Kristus pravil těm, kteří mu v jeho tělesné smrti byli nablízku. Lidé, dokud byli ještě pralidmi, smrt neznali, neboť od té doby, kdy dosáhli vědomí, měli vnitřní poznání svého duševna; věděli o tom, co zemřít nemůže. Mohli vidět lidi kolem sebe umírat, avšak smrt pro ně byla zdáním ve skutečnostech kolem nich. Smrt lidé nevnímali. Teprve když se blížilo mystérium na Golgotě, pociťovali lidé skutečnost smrti, neboť jejich duševnost byla zvolna natolik spojována s tělesností, že mohla vyvstat pochybnost o tom, jak může žít duše dál, když tělo zanikne. O tom by v dřívějších dobách nebylo naprosto žádných pochyb, protože lidé věděli o duši. Nyní přišel Kristus jako ten, který řekl: Chci žít s vámi na Zemi, abyste měli sílu opět podniknout své duše a dát jim takový vnitřní impulz, abyste je jako živoucí duši přenesli přes práh smrti. - To bylo to, co Pavel hned nepochopil, co pochopil teprve tehdy, až se jemu samotnému otevřel přístup k nadmyslovým světům, až se mu zde na Zemi dostalo impresí Ježíše Krista. Proto je dnes Pavlovo křesťanství čím dál méně ceněno; požaduje totiž, aby člověk Krista zřel jako toho, kdo přichází z nadpozemských světů a svou nadpozemskou sílu spojuje s pozemským člověkem.

Tak se ve vědomí připojila pro evoluci lidstva ke slovům „Z Boha (totiž z Boha Otce) jsme zrozeni“ slova života, útěchy, slova síly: „V Kristu umíráme“, to znamená, že žijeme v něm. Čeho se lidstvu dostalo mystériem na Golgotě, to si nejlépe uvědomíme, když nyní z hlediska současného zasvěcence vylíčím evoluci lidstva v současnosti - a jak v ní také musíme doufat pro budoucnost. Pokusil jsem se vám představit hledisko starého zasvěcence, hledisko zasvěcence z doby mystéria na Golgotě; nyní bych se pokusil podat hledisko zasvěcence současnosti, toho, kdo dnes nepřistupuje k životu pouze s vnější znalostí přírody, nýbrž toho, v němž procitly hlubší síly poznání, které v duši můžeme probudit prostředky uváděnými ve spirituální literatuře.

Jestliže tento zasvěcenec získá poznatky, které jsou dnes triumfem doby, leskem, v němž se spousta lidí, kteří je získají, i s jistým vyšším vědomím cítí dobře, pak vnímá, že se s těmito poznatky ocitá v tragické situaci. Novější, moderní zasvěcenec totiž vnímá poznatky, které jsou dnes ve světě zvláště

platné a zvláště cenné, jestliže je spojí se svou duší, jako určité směřování. A čím víc se moderní zasvěcenec, jemuž před duší povstal svět nadpozemské sféry, proniká tím, co dnes celý svět nazývá vědou, tím víc cítí, jak jeho duše odumírá. Vědy jsou pro moderního zasvěcence hrobem duše; získává-li člověk poznatky o světě způsobem moderní vědy, duše se již za živa cítí být spojená se smrtí. A toto směřování cítí zasvěcenec často hluboce a intenzivně. A pak hledá důvod, proč umírá vždy, když v moderním smyslu poznává, proč vnímá něco jako mrtvolný puch, právě když se vzepne k těm nejvyšším moderním poznatkům, které opravdu dovede ocenit, ale jsou pro něj zároveň předtuchou smrti.

Pak si na základě svých poznatků nadsmyslového světa řekne něco, co bych zde vyjádřil pomocí obrazu. Dříve než sestoupíme na Zemi, žijeme jako duch a duše. O tom, co v před- pozemském bytí v plné reálnosti duchovně-duševně prožíváme, máme ve své duši zde na Zemi jen myšlenky, pojmy, představy.

Ty máme v duši. Ale jakým způsobem je tam máme?

Podívejme se na člověka, jaký je v životě mezi narozením a smrtí, plně živý, s tělem prostoupeným masem a krví. Řekneme o něm, že je živý. Pak projde branou smrti. Z fyzického člověka zde máme mrtvolu, která je pak předána Zemi, žívlům. Podívejme se na fyzicky mrtvého člověka. Máme před sebou mrtvolu, zbytek živého, žívou krví prostoupeného

člověka. Tento člověk je fyzicky mrtvý. Podívejme se - ovšem pohledem iniciace - zpět do své vlastní duše. Podívejme se na své myšlenky, které máme teď v životě mezi narozením a smrtí, na myšlenky, které máme jako dnešní moderní moudrost a vědu - a uvidíme, že jsou mrtvolou toho, čím jsme byli, než jsme sestoupili na Zemi. Jak se má lidská mrtvola k plně živému člověku, tak se mají (postupně to poznáváme) naše myšlenky, které dnes uctíváme jako to největší bohatství, jež nám přinášejí poznatky vnější přírody, tak se mají tyto myšlenky jako mrtvoly k tomu, čím jsme byli, než jsme sestoupili na Zemi.

To může zasvěcenec sám prožívat. V myšlence neprožívá svůj skutečný život, prožívá v ní mrtvolu své duše. To je skutečnost; je to něco, co neříkám z nějaké sentimentality, ale co se dnes s plnou silou ukazuje ráznému

poznání. Je to něco, co si dnes neřekne nějaký sentimentální, mystický snílek; ten chce právě pociťovat cosi z jakýchsi temných, mystických hlubin své vlastní bytosti. Avšak ten, kdo dnes kráčí branou iniciace, odhalí ve své duši tyto myšlenky; a jediné tyto myšlenky, protože jsou neživé, umožňují živou svobodu. Tyto myšlenky, které jsou veškerým základem lidské svobody, člověka nenutí - právě proto, že jsou mrtvé, že jsou neživé. Člověk se dnes může stát svobodnou bytostí, protože nemá co do činění se živými, nýbrž s mrtvými myšlenkami. Mrtvé myšlenky může člověk pojmout a použít ke svobodě. S plnou kosmickou tragikou je však také prožívá jako mrtvoly duše. Dříve než duše sestoupila do pozemského světa, bylo všechno, co je dnes mrtvolou, zcela živé, bylo to v pohybu. V duchovně- -nadsmyslových světech se mezi lidskými dušemi, které buďto již prošly smrtí a žily teď v duchovním světě, anebo které dosud nesestupovaly k Zemi, pohybovaly bytostí vyšších hierarchií, stojící nad člověkem; a v této sféře se pohybovaly také elementární bytosti, jež jsou základem přírody. Tehdy bylo

všechno v duši živé. *Tady* je v duši myšlenka jako dědictví z duchovních světů mrtvá.

Ale dokážeme-li se jako moderní zasvěcenci proniknout Kristem, jak se projevil v mystériu na Golgotě, porozumíme-li v tom nejhlubším, nejnítějším smyslu Pavlovým slovům „Ne já, ale Kristus ve mně“, pak nás Kristus povede i touto smrtí; pak budeme svými myšlenkami pronikat do přírody, ale Kristus půjde duchovně s námi a vnoří naše myšlenky do hrobu přírody. Neboť máme-li jinak mrtvé myšlenky, příroda se stává hrobem. Přistupujeme-li však s těmito mrtvými myšlenkami k nerostům, ke zvířatům, ke světu hvězd, ke světu oblaků, k horám, k řekám, přistupujeme-li k nim s těmito mrtvými myšlenkami, avšak doprovázenými Kristem podle slov „Ne já, ale Kristus ve mně“, pak prožijeme v moderní iniciaci, jestliže se vnoříme do krystalu křemene, že myšlenka, která z přírody, z krystalu křemene vystupuje, je živá. Nerostný svět v nás nechá vystoupit ducha. A povede-li nás Kristus rostlinnou přírodou, všude ven z toho, kde by jinak žily jen mrtvé myšlenky, pak budou vyvstávat myšlenky živé.

*živé
myšlenky
skrze
Krista*

Cítili bychom se jako nemocní, kdybychom šli do přírody, kdybychom na hvězdný svět pohlíželi jen pohledem počítajícího astronoma, a tyto mrtvé myšlenky by se nořily do světa, cítili bychom se jako nemocní a tato nemoc by vedla ke smrti. Necháme-li se však doprovázet Kristem, budeme-li v doprovodu Krista své mrtvé myšlenky vnášet do hvězdného světa, do světa Slunce, Měsíce, oblaků, hor, řek, nerostů, rostlin a zvířat, budeme-li je vnášet do celého fyzického lidského světa, bude všechno v pohledu na přírodu ožívat; a jako z hrobu povstane ze všech bytostí živoucí duch, který nás léčí a probouzí nás ze smrti - Duch svátý. A budeme-li doprovázeni Kristem, budeme se v tom, co jsme prožili jako smrt, cítit opět oživení. Budeme vnímat, jak k nám živoucí, léčící duch promlouvá ze všech bytostí tohoto světa.

*oživení
Duchem
svátým*

To musíme znovu získat ve spirituálním poznání, v novém iniciačním poznání. Potom pochopíme mystérium na Golgotě jako smysl veškeré pozemské existence a budeme vědět, jak musíme být vedeni v době, kdy se na základě mrtvých myšlenek musí rozvinout lidská svoboda, jak musíme být Kristem vedeni k poznání přírody. Budeme vědět, že Kristus svou smrtí při mystériu na Golgotě nejen spojil svůj vlastní osud se Zemí, ale také Zemi přisoudil velkou svatodušní svobodu, když pozemskému lidstvu přislíbil živoucího ducha, jenž může jeho pomocí povstat ve všem, co je na Zemi. Naše poznání zůstane mrtvé, ba zůstane dokonce hříchem, nebudeme-li Kristem vzkříšeni tak, aby k nám z veškeré přírody, z veškerého kosmického bytí opět promlouval duch, živoucí duch.

Trojice

Není to jen nějaký uměle vykonstruovaný vzorec: Trojice Boha Otce, Boha Syna a Boha - Ducha svátého. Je to něco, co je hluboce spjato s celou evolucí kosmu a co se nám stane živým, nikoli mrtvým poznáním, oživíme-li sami v sobě zmrtvýchvstalého Krista, který je přinašečem Ducha svátého.

*jsme
zrozeni
z Boha*

Pak porozumíme tomu, že by to bylo jako nemoc, kdybychom nemohli vidět božství, z něhož jsme zrozeni. Člověk musí být vskrytu nemocný, je-li ateista. Zdravý je jen tehdy, pojímá-li se jeho fyzická přirozenost tak, že ono „Z Boha jsem zrozen!“ dokáže ze svého nitra pocítit jako souhrn své bytosti. A je osudovou ranou, nenajde-li člověk ve svém pozemském životě Krista, který ho může vést, který ho na konci pozemského života může provést smrtí, který ho může vést smrtí k poznání.

*umíráme
v Kristu*

Neboť cítíme-li ono „In Christo morimur“, pak cítíme i to, co k nám chce přistoupit skrze Kristovo doprovázení, skrze Kristovo vedení; potom cítíme, jak ze všeho povstává duch, jak povstává ještě v tomto pozemském životě. Cítíme se opět živí v tomto pozemském životě, pohlížíme branou smrti, kterou nás provádí Kristus, pohlížíme na život nacházející se za bra-

nou smrti a víme, proč Kristus poslal Ducha, proč poslal Ducha svátého: protože se již zde v životě můžeme spojit s Duchem svátým, oddáme-li se Kristovu vedení. S jistotou pak můžeme říci: Umíráme v Kristu, když procházíme branou smrti.

Co jsme svým poznáním prožili tady v přírodě, je již před- *v Duchu*
zvěstí budoucnosti. Neboť to, co by jinak bylo mrtvou vědou, je *svátém*
vzkříšeno živoucím duchem. Jestliže jsme správně porozuměli *jsme*
onomu „Z Otce jsme zrozeni“ a „V Kristu umíráme“, pak můžeme *vzkříšeni*
také říci, když místo smrti poznání zaujme skutečná smrt, která
nám vezme tělo - když pohlížíme branou smrti: „V Duchu svátém
jsme zase vzkříšeni - Per spiritum sanctum reviviscimus.“

Oxford, 27. srpna 1922

(GA 214)

Rudolf Steiner